

МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА: РАТНИ ЗЛОЧИНИ И СУД
ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ У БИВШОЈ ЈУГОСЛАВИЈИ, Фрибур,
Швајцарска, 1-3. јули 1993.

I. Међународна конференција "Ратни злочини и Суд за ратне злочине у бившој Југославији", коју су заједнички организовали Центар за антиратну акцију из Београда и Институт за федерализам (*Institute de Federalisme*) из Фрибура (Швајцарска), одржана је од 1. до 3. јула 1993. године у Институту за федерализам. Покровитељ Конференције била је Национална задужбина за демократију (*National Endowment for Democracy*) из Вашингтона, САД.

У раду Конференције учествовало је четрдесетак учесника из Босне и Херцеговине, Хрватске, Македоније, Словеније и Југославије (Србије и Црне Горе), међународних невладиних организација (Међународни комитет црвеног крста, Међународноправне комисије Уједињених нација, Хелсиншки комитет Данске), као и међународни експерти из ове области. Конференција је радила у пленарном сазиву и дискусионим секцијама. На Конференцији је представљена и база података о праву оружаних сукоба коју је израдио Институт.

Након одавања поште свим жртвама сукоба у бившој Југославији, Конференцију је отворио *Arthur Mattli* који је, између осталог, истакао да се скуп одржава у Фрибуру услед околности да у постојећим условима није могао бити одржан у (бившој) Југославији, а сама чињеница што су се овом приликом окупили представници из свих делова бивше Југославије показује да је Конференција успела. У име Центра за антиратне акције из Београда, скуп је поздравља *Соња Бисерко*.

Директор Института за федерализам, професор др *Thomas Fleiner*, обраћајући се учесницима Конференције, између осталог, истакао је да Институт и он лично има много пријатеља из бивше Југославије, као и да постоје нека општа правна начела која се увек морају поштовати. Човек је пре свега људско биће, па онда све остало; из ових начела проистичу и идеје и концепти као што су плурализам и федерализам. Такође је истакао да је идеја о оваквом суду за ратне злочине нови концепт у пракси међународног права и да предстоје многе тешкоће у вези с његовим оснивањем и радом. Суд, међутим, мора почивати на основним правним начелима утврђеним још од римског права, као и на савременим начелима владавине права и правне државе (нпр. *audiat et altera pars*). Зато на правницима лежи велика одговорност да сачувају морални ауторитет права. Свој став илустровао је примером из друштвеног живота племена северноамеричких индијанаца, који су своје одлуке морали да оправдају не само пред својим саплеменницима, већ и пред припадницима племена у наредних пет генерација.

II. Реферате на овој међународној Конференцији су поднели:

- *Claudia Azzolini* (Правно одељење Међународног комитета црвеног крста, Женева): "Поједини аспекти међународног хуманитарног права у оружаним сукобима";

- *Maria-Theresa Dulic* (Правно одељење Међународног комитета црвеног крста, Женева): "Правни оквири оснивања и функционисања Суда за ратне злочине у бившој Југославији";

- *Др Константин Обрадовић* (Институт за међународну политику и привреду, Београд): "Југословенски рат - искуства и тешкоће у вези са ревизијом међународног хуманитарног права у оружаним сукобима";

- *Др Владан Васиљевић* (Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Фонд за Хуманитарно право, Београд): "Међународни суд за ратне злочине у бившој Југославији - реалност или утопија";

- *Др Милан Шаховић* (бивши Директор Института за Међународну политику и привреду, Београд): "Оснивање Међународног суда за ратне злочине у бившој Југославији и његови ефекти";

- *Др Бошко Јаковљевић* (Београд): "Међународни суд за ратне злочине у бившој Југославији - које право применити?";

- *Др Erik Siesby* (Хелсиншки комитет Данске, Копенхаген): "Међународни суд за накнаду штете настале у рату у бившој Југославији";

- *Проф. Christian Tomuschat* (Универзитет у Бону, члан Међународно-правне комисије Уједињених нација): "Рад Међународноправне комисије Уједињених нација на оснивању сталног међународног кривичног суда".

III. У оквиру више сесија дискусије које су уследиле, учешће су узели: *Иван Звонимир Чичак* (Загреб), *др Дражен Петровић* (Сарајево); *др Небојша Вучинић* (Подгорица); *Лука Маркешкић* (Загреб); *Зоран Вирушевски* (Скопје); *др Љубивоје Ахимовић* (Београд); *Roman Wieruszelski* (Познањ); *Стеван Лилић* (Београд); *Ивана Нижић* (Њујорк); *Наташа Кандић* (Београд); *Иво Јосиповић* (Загреб); *Свебор Диздаревић* (Сарајево); *Лидија Баста-Посавец* (Београд) и др.

На завршној сесији Конференције усвојени су и следећи *Закључци*, чији је нацрт израдила група у саставу: *Соња Бисерко* (Београд), *Julie Mostov* (Филаделфија) и *Тања Петровар* (Љубљана).

"У Фрибуру (Швајцарска), од 1. до 3. јула одржана је Међународна конференција експерата, активиста за људска права и представника невладиних организација из Босне и Херцеговине, Хрватске, Македоније, Словеније, Савезне Републике Југославије и других земаља, као и међународних организација и институција.

На основу бројних студија и докумената, они су разматрали питања везана за прикупљање доказа о ратним злочинима и примену Резолуције 827. Савета безбедности Уједињених нација, која се односи на оснивање Међународног суда надлежног за спровођење судског поступка против лица која су одговорна за тешке повреде међународног хуманитарног права, учињене на простору бивше Југославије од 1991. године.

Први скуп одржан је децембра 1992. године у Сан Рему (Италија). Покровитељ скупа у Фрибуру била је Национална задужбина за демократију из Вашингтона, САД и Центра за антиратну акцију из Београда - домаћин скупа био је Институт за федерализам Универзитета у Фрибургу.

Учесници скупа посебно су истакли следеће принципе и препоруке:

1. Све државе на подручју бивше Југославије које још увек нису прихватиле надлежност Међународне комисије за утврђивање чињеница према одредби члана 90. Протокола I (1977), треба то да учине декларацијом о прихватању у смислу члана 90. наведеног протокола и ову декларацију депоновати код депонента.

2. Све државе које су учествовале у рату даће, ради прикупљања доказа и решавања спорова, свој пристанак и подржаће рад Међународне комисије за утврђивање чињеница, као и оним другим организацијама које на непристрасан начин прикупљају доказе.

3. Процедуралне гаранције ради заштите и безбедности сведока морају се одмах успоставити.

4. Оптуженима се морају обезбедити пуне правне гаранције, у складу са конвенцијама о међународном хуманитарном праву и заштити људских права.

5. Суд мора служити реафирмацији и јачању начела владавине права. Дакле, прави и морални кредибилитет Суда не сме бити жртвован политичким интересима. Сврха Суда треба да буде спречавање даљих катастрофа које су задесиле народе и нације тог подручја и света.

6. Невладине организације, научници и експерти за људска права из држава са територије бивше Југославије, треба да имају одговарајуће улоге у односу на рад Суда. У овом циљу, учесници Конференције изражавају своју спремност да допринесу раду Суда.

7. У циљу решавања спорова у вези с накнадом штете, треба основати један међународни орган који би помогао жртвама ратних злочина.

8. Како би се утицало на благовремен и ефикасан рад Суда, учесници Конференције у Фрибургу наставиће да раде на реализацији изнетих ставова и у ту сврху основаће посебну радну групу".

др Стеван Лилић

МЕЂУНАРОДНИ ФОРУМ "МЛАДИ ЛИДЕРИ ПРЕД ИЗАЗОВИМА 21. ВЕКА", Пекинг, НР Кина, 26.08. - 2.09. 1993. године

Делегација Београдског универзитета у саставу проф. Слободан Унковић, проф. Ђорђе Пауновић, мр Гордана Илић-Попов и Дејан Шошкић боравила је недавно у НР Кини, на Међународном форуму који је организовала Сасакава фондација за мир из Јапана, у сарадњи са Министарством за образовање НР Кине, Удружењем за међународне пријатељске контакте НР Кине и Пекиншким универзитетом. На овој међународној конференцији присуствовало је око 300 учесника из 35 земаља са свих континената. Тема скупа била је "Улога младих талената у оквиру промена које се очекују у 21. веку". Поред тога, Форум је, свакако, био и јединствена прилика за развијање пријатељства између младих последипломаца и истраживача који су у Пекинг дошли с намером да чују различита размишљања о питањима и проблемима с којима се данас суочава светска заједница. Одређено време посвећено је, такође, и разговорима о тзв. SYLFF програму (Sasakawa Young Leaders Fellowship Found), у циљу његовог даљег унапређења и развоја. Стипендисти су подржали идеју да се формира компјутерска мрежа података која би омогућила брзу и ефикасну размену информација између универзитета укључених у SYLFF програм и, посебно, између самих стипендиста, што би знатно олакшало компаративна и интердисциплинарна истраживања различитих тема.

Сасакава фондацију основао је пре 30 година јапански индустријалац, Ryoichi Sasakawa, држећи се кредо: "Свет је једна породица: Сви људи, без обзира у ком делу Земљине кугле су рођени и на којим просторима живе, су браћа и сестре". Поред неколико десетина пројеката различите садржине (нпр. интеракција економије и безбедности државе, развој и заштита животне средине, размена људи и информација, учење јапанског језика и културе, и др.), од 1987. године основан је и Ryoichi Sasakawa Young Leaders Fellowship Fund, чији је главни циљ био да, пружајући финансијску независ-